

Yttrande

Datum
2018-08-22
Ert datum
2018-06-29

Vårt dnr
078/2018-4.1.1.
Ert dnr
4.6.18-09866/2018

Sidnr
1(2)

Jordbruksverket
Enheten för CITES, foder och djurprodukter
Att: Kersti Andersson
551 82 Jönköping

Ansökan om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade sojabönan MON 87751 x MON 87701 x MON 87708 x MON 89788 (EFSA-GMO-NL-2016-128)

Yttrande

Baserat på det underlag nämnden tagit del av bedömer vi att livsmedel och foder från sojabönan MON 87751 x MON 87701 x MON 87708 x MON 89788 inte innebär någon ökad risk för hälsa eller miljö jämfört med konventionell sojaböna. Märkningslagstiftningen ger den som av andra skäl vill undvika den genetiskt modifierade sojabönan möjlighet att göra det.

Bakgrund

Företaget Monsanto har ansökt om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade sojabönan MON 87751 x MON 87701 x MON 87708 x MON 89788. Ansökan omfattar import och bearbetning och användning av sojabönan som livsmedel och foder.

Sojabönan bär på tre så kallade cry-gener vilka ger resistens mot skadegörare inom insektsordningen fjärilar. Olika gener som skyddar sojabönan mot samma arter av skadegörare, men via olika verkningsmekanismer fördröjer en eventuell resistensutveckling i insektspopulationen.

Sojabönan är också tolerant mot herbicider baserade på glyfosat och dikamba.

Etisk bedömning

Nämnden ser ingen anledning till att anta att MON 87751 x MON 87701 x MON 87708 x MON 89788 avviker från konventionell sojaböna på ett sådant sätt att den utgör en risk för hälsa eller miljö.

Ansökan omfattar inte odling, men en möjlig spridningsväg skulle kunna vara via spill av bönor vid till exempel transport. Den domesticerade bönan är dock beroende av människan och överlever normalt inte vintern i Europa. Sojaböna saknar vilda släktingar i Europa. De tillförda generna torde inte öka sojabönans förmåga att etablera sig som en vild population.

Sojaböna är till största delen självpollinerande och sojabönsodlingarna inom EU är få. Det är därför inte troligt att spill ger upphov till plantor som sprider sitt pollen till odlingar med konventionell sojaböna. I lagstiftningen ställs dessutom krav på övervakning av oförutsedda händelser, inklusive övervakning av spillplantor i samband med import.

Den EU-gemensamma märknings- och spårbarhetslagstiftningen ger varje individ en valmöjlighet. Den som så önskar kan välja att inte köpa produkter som består av, innehåller eller är framställda från den aktuella sojabönan, medan den som så önskar kan göra det.

Beslut i detta ärende har efter föredragning av kanslichefen Marie Nyman fattats av ledamöterna Birgitta Eilemar, Stefan Johansson, Marianne Pettersson, Johan Hultberg, Emma Nohrén (skiljaktig, se bilaga 1), Jens Holm (skiljaktig, se bilaga 1), Lars Tysklind, Lars-Axel Nordell, Lotta Rydhmer, Jens Sundström, Tina D'Hertefeldt (särskilt yttrande, se bilaga 2), Maria Björkman och Lars Åhrlund-Richter samt tjänstgörande ersättaren Daniel Bäckström. Vid ärendets slutliga handläggning utan att delta i avgörandet deltog även ersättarna Mariette Andersson och Gunnar Johanson samt kanslisekreteraren Birgit Postol.

Birgitta Eilemar

Marie Nyman

Ledamöterna Emma Nohrén (MP) och Jens Holm (V) är skiljaktiga och anför följande:

Vi reserverar oss mot nämndens beslut att tillstyrka företaget Monsanto's ansökan om användande av en genetiskt modifierad sojaböna (bestående av MON 87751, MON 87701, MON 87708, MON 89788). Sojabönan kommer att kunna användas med bekämpningsmedel baserade på glyfosat och dikamba. Vi ser inte det samhällsmässiga eller ekologiska mervärdet att tillåta grödor som bygger på storskalig användning av dessa herbicider. De här bekämpningsmedlen är mycket potenta. Exempelvis övervägs förbud mot glyfosat på EU-nivå. Att anpassa grödor så att de i princip är designade för fortsatt användning av dessa bekämpningsmedel är fel.

För Monsanto kan den ekonomiska vinningen bli stor i att använda GM-grödor med tillhörande insatsmedel på marknaden, men vi ser ingen samhälls- eller ekologisk nytta i att tillstyrka förslaget.

Ledamoten Tina D'Hertefeldt anför särskilt yttrande

Tolerans mot flera herbicider i sojabönan är en metod för att fördröja uppkomsten av resistens hos ogräs. Det är olyckligt att tolerans mot Dikamba används här, eftersom det finns uppgifter om att denna herbicid är förhållandevis rörlig och genom drift har skadat grödor i närliggande fält (https://ipm.missouri.edu/IPC/M/2017/10/final_report_dicamba_injured_soybean/).

I samband med ansökan att importera denna gröda borde förhållningsregler sättas upp om Integrated Pest Management och hållbar odling. Detta är i linje med det globala hållbarhetsmålet "Ingen hunger" där delmål 2.4 tar upp hållbara system för livsmedelsproduktion.